

**Звіт
Державної служби України
з етнополітики та свободи совісті**

2020

ЗМІСТ

ВСТУП.	2
I. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ЕТНОПОЛІТИКИ ТА СВОБОДИ СОВІСТІ	3
1. Нормотворча діяльність	3
2. Реалізація державної політики у сфері релігії	5
• Забезпечення діалогу з релігійними спільнотами з метою ідентифікації проблем і напрацювання рішень у сфері свободи совісті	5
• Сприяння міжрелігійному та міжконфесійному діалогу	6
• Надання реєстраційних послуг релігійним організаціям.	10
3. Реалізація державної політики у сфері етнополітики	12
• Забезпечення діалогу з етнічними спільнотами з метою ідентифікації проблем і напрацювання рішень у сфері етнополітики.	12
• Сприяння представленості позиції України в міжнародних діалогах та міжнародного обміну досвідом	13
• Євроінтеграція: моніторинг виконання міжнародних зобов'язань з питань національних меншин і корінних народів	15
II. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СЛУЖБУ	16
III. ОКРЕМІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕСС.	17

ВСТУП

Державна служба України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) зареєстрована як юридична особа **18.03.2020** на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 503 «Про утворення Державної служби України з етнополітики та свободи совісті» та на підставі «Положення про Державну службу України з етнополітики та свободи совісті», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 812.

Державна служба України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики України і який реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні.

ДЕСС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Основними завданнями ДЕСС є:

- реалізація державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні;
- внесення на розгляд Міністра культури та інформаційної політики пропозицій щодо формування державної політики у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні.

3 липня 2020 року ДЕСС отримала фінансування видатків.

3 вересня 2020 року Державній службі України з етнополітики та свободи совісті передано всі її функції від Міністерства культури та інформаційної політики України (МКІП).

I. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ЕТНОПОЛІТИКИ ТА СВОБОДИ СОВІСТІ

1. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

На виконання кроку 537 Плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 1133-р, ДЕСС розроблено проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення **Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей ромської національної меншини в українському суспільстві на період до 2030 року**».

Під час роботи над проєктом нової Стратегії узято до уваги матеріали нової *Ромської стратегічної рамки Європейського Союзу для рівності, інклюзії та участі, оприлюдненої Європейською Комісією 7 жовтня 2020 року*, а також матеріали *Комітету експертів Ради Європи з питань ромів і кочівників (ADI-ROM)*, у роботі якого ДЕСС взяла участь 8–9 жовтня цього року.

Публічне громадське обговорення відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996, відбулося 23 жовтня 2020 року у форматі тригодинної онлайн-зустрічі (з 11:00 до 12:30 та з 13:30 до 15:00). Окрім анонсу на офіційному сайті dcss.gov.ua, запрошення до обговорення було надіслане понад 70 громадським об'єднанням, які опікуються проблемами ромської національної меншини, та профільним міжнародним і міжурядовим організаціям, серед яких:

- Офіс Ради Європи в Україні,
- Представництво Європейського Союзу в Україні,
- ООН Жінки в Україні,
- Верховний комісар ОБСЄ з питань національних меншин.

Представники 21 ромської організації та 12 представників міжнародних організацій взяли участь в онлайн-зустрічі 23 жовтня. Усього до громадського обговорення (у форматі як онлайн-зустрічі, так і електронних консультацій) долучилися представники 27 інститутів громадянського суспільства та 6 міжнародних організацій.

У період з 16.10.2020 по 15.11.2020 учасниками були надані 93 пропозиції та зауваження. Ознайомитися з ними, а також із результатами їх розгляду можна у звіті про результати публічного громадського обговорення проєкту Стратегії на офіційній сторінці ДЕСС <https://dcss.gov.ua/roma-strategy>.

У процесі розробки Стратегії також узяли участь:

- Марта Гарсія Фідальго, радниця з питань координації політики щодо ромів Генерального директорату з питань сусідства і переговорів з розширення Європейської Комісії;
- Дан Догі, керівник контактного пункту з питань рома і сінті Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ.

ДЕСС запропоновано актуалізацію нормативно-правових актів щодо функціонування таких **міжурядових двосторонніх комісій з питань національних меншин:**

- Міжурядова українсько-німецька комісія із співробітництва у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні;
- Змішана міжурядова українсько-румунська комісія з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин;
- Змішана українсько-угорська комісія з питань забезпечення прав національних меншин;
- Двостороння українсько-словацька комісія з питань національних меншин, освіти і культури.

За результатами експертного аналізу та консультацій щодо проєкту закону **«Про Концепцію державної етнонаціональної політики України»** (далі – Концепція) встановлено доцільність врахувати окремі напрацювання Концепції в розробці комплексних стратегічних документів з забезпечення прав національних меншин і корінних народів. З огляду на усталені підходи в міжнародній нормотворчій практиці та міжнародні зобов'язання України щодо забезпечення прав національних меншин і корінних народів, Концепцію доречно замінити стратегічними документами іншого формату.

Підготовлено й подано до МКІП зауваження та рекомендації щодо проєкту Закону України **«Про військове капеланство у Збройних Силах України»** (реєстр. № 4148 від 23.09.2020) та проведено його обговорення з авторитетними військовими капеланами церков, що направили до ЗСУ значну кількість капеланів (зокрема Православної Церкви України, Української Греко-Католицької Церкви та Всеукраїнського союзу церков євангельських християн-баптистів).

Надано пропозиції змін до МКІП та Міністерства юстиції України щодо **Національної стратегії у сфері прав людини**, відповідного Плану дій щодо її реалізації та показників його виконання (розділ «Забезпечення прав корінних народів і національних меншин»). Потреба в змінах зумовлена завершенням дії попереднього Плану дій, затвердженого Указом Президента України № 501/2015.

У межах компетенції ДЕСС надано пропозиції до МКІП щодо **Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО на 2021 рік** для подальшого затвердження Указом Президента України в установленому порядку.

2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕЛІГІЇ

Забезпечення діалогу з релігійними спільнотами з метою ідентифікації проблем і напрацювання рішень у сфері свободи совісті

23 червня 2020 року було організовано зустріч Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО) з Міністром культури та інформаційної політики України та Головою ДЕСС. Під час зустрічі ДЕСС було представлено як новий центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин в Україні.

Проведено 17 вересня зустріч ДЕСС із Всеукраїнською радою релігійних об'єднань (ВРРО) з метою інформування про діяльність Служби, виявлення актуальних проблем і побажань щодо роботи Служби та державної політики у сфері свободи совісті.

Співорганізовано 5 жовтня онлайн-зустріч із представниками протестантських церков Харківщини з метою обговорення проблемних ситуацій у сфері забезпечення свободи віросповідання в Харківській області (спільно з ініціативними представниками протестантських релігійних організацій).

У листопаді проведено серію із чотирьох зустрічей лідерів релігійних організацій із Міністром культури та інформаційної політики та Головою ДЕСС щодо проведення релігійних заходів в умовах пандемії COVID-19 та інших актуальних питань.

Одним із результатів стало проголошення спільної позиції МКІП, ДЕСС та очільників найбільших християнських Церков щодо збереження громадського здоров'я, забезпечення права на свободу совісті та суспільно важливої діяльності релігійних організацій в умовах загострення пандемії.

<https://dess.gov.ua/joint-position-on-quarantine-11-2020/>

При ДЕСС розпочала роботу Експертна рада з питань свободи совісті – експертний консультативно-дорадчий орган для розгляду та вивчення проблемних питань, пов'язаних із формуванням та реалізацією державної політики у сфері державно-конфесійних відносин та забезпечення свободи совісті.

Сприяння міжрелігійному та міжконфесійному діалогу

Проект за ініціативи ДЕСС

Заради зміцнення взаєморозуміння між релігійними організаціями різних віросповідань ДЕСС працює над створенням діалогових майданчиків та організацією міжрелігійних та міжконфесійних проєктів. Зокрема у червні ДЕСС ініціювала проєкт створення Нової бібліотеки Софії-Мудрості:

- <https://www.newlib.org.ua>;
- www.facebook.com/NewLib.org.ua.

Нова бібліотека Софії-Мудрості акумулює текстовий та аудіовізуальний контент, що спонукає до рефлексії про мудрість, заохочує міжрелігійний і міжконфесійний діалог.

Започатковано серію міжконфесійних онлайн-семінірів «Джерела мудрості та єдності в розмаїтті», медіа-партнером якої виступає Релігійно-інформаційна служба України (РІСУ). Перші зустрічі відбулися 8 та 26 грудня 2020 року.

Проекти, співорганізаторами яких виступила ДЕСС

У червні ДЕСС виступила співорганізатором вебінару «Сергій Кримський і стратегії культури», присвяченого 90-й річниці Сергія Борисовича Кримського – видатного українського філософа, активного діяча культури та науковця, а також онлайн-дискусії «Моральна інфляція доби», що відбулась до виходу третього тому вибраних праць Ольгерда Іпполита Бочковського (1885–1939) – видатного українського соціолога, який у міжвоєнному періоді створив теорію виникнення і розвитку націй, що випередила на кілька десяти років класичні студії над націєтворенням.

ДЕСС взяла участь в організації та проведенні 26 серпня 2020 року зустрічі за участі дипломатів і представників низки відомств щодо ситуації з Кримською єпархією ПЦУ (спільно з Постійним Представництвом Президента України в Автономній Республіці Крим і Православною Церквою України).

21–24 вересня 2020 року відбулась ХХ Міжнародна богословська конференція Успенські читання, співорганізатором якої виступила ДЕСС. «Успенські читання» є найбільш представницьким і найстарішим міжнародним екуменічним форумом на всьому пострадянському просторі. З 2001 року щороку беруть десятки провідних теологів, філософів і вчених інших гуманітарних галузей з України, країн Європи та США. Конференція «Успенські читання» сприяє порозумінню між представниками різних християнських конфесій, поглибленню співпраці між культурно-освітніми закладами та церковними структурами, культивує діалог віри і знання в Україні. Тема Успенських читань 2020 року – «Людська гідність та виклики пост-правди». Ця конференція вперше відбулась в онлайн-форматі, що дозволило розширити коло учасників.

У Читаннях взяли участь представники 10 країн (США, Канади, Франції, Бельгії, Австрії, Німеччини, Італії, Білорусі, Росії, України). Серед відомих вчених і богословів були присутні монсеньйор Пітер Ваккарі, президент Католицької близькосхідної благодійної асоціації (CNEWA); Анн-Марі Пельтьє, професор біблійних студій у Європейському інституті релігійних наук; архимандрит Кирило Говорун, доктор філософських наук, професор Стокгольмської школи теології; монсеньйор Франческо Браскі, доктор Амвросіанської бібліотеки, професор богослов'я в Католицькому університеті Найсвятішого Серця Ісуса в Мілані; Мирослав Маринович, проректор Українського католицького університету; Микола Денисенко, професор і завідувач кафедрою Емілія та Ельфріди Йохум в Університеті Вальпараїсо, диякон Православної Церкви в Америці; Томас Бремер, професор Мюнстерського університету; Регіна Ельснер, співробітник Центру східноєвропейських і міжнародних досліджень в Берліні; Адальберто Майнарді, вчений секретар міжнародних екуменічних конференцій з православної духовності (Спільнота Бозе, Італія); Віктор Юдін, професор Свято-Йоанівського богословського інституту в Лувені; Олександр Філоненко, професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та ін.

26 жовтня 2020 року відбувся захід за участі Миротворчої організації ПАКС, присвячений новому посібнику «Твоє право на свободу віросповідання» і зокрема тій частині, що стосується права на альтернативну службу в контексті мобілізації для участі в бойових діях (спільно з Інститутом релігійної свободи).

Події, що відбулись за участі ДЕСС

З метою підтримки актуального й комплексного бачення проблем у сфері свободи совісті, інформування про державну політику у сфері свободи совісті, налагодження міжнародної співпраці та в межах України, забезпечено участь співробітників у низці профільних заходів, організованих як в Україні, так і за кордоном. Зокрема було взято участь в Експертній дискусії «Релігійні питання: свобода віросповідання і окуповані території», організованій Аналітичним центром Українського католицького університету (офлайн та онлайн формати) та в міжнародному заході Всесвітньої ради церков (World Council of Churches) «Екуменічні двосторонні діалоги: учорашнє й сьогоднішнє» (Ecumenical Bilateral Dialogues: Yesterday and Today). З метою запобігання виникненню та поширенню випадків захворювання гострою респіраторною хворобою COVID-19 переважна більшість заходів відбувалися в онлайн-форматі.

За участі представників ДЕСС відбулися зокрема такі події:

- міжнародний вебінар «#IRDCaravan: Religion, Culture and Solitude» (червень);
- круглий стіл «Туга за Правдою, яка визволяє» (липень);
- вебінар за участі професорки Маргарет Ленá, яка входить до Папської Ради з культури (Рим) (липень);
- міжнародний вебінар «#IRDCaravan: A Journey Through Sacred Scripture and Place» (серпень);
- XI Львівській міжнародний Бібліотечний форум «Бібліотекарі: хто ми є?» (вересень);
- експертна дискусія «Релігійні питання: свобода віросповідання і окуповані території» (вересень);
- 13-му Екуменічний Соціальний Тиждень «Почути крик Землі: Інтегральна Екологія в Дії» (жовтень);
- міжнародна дискусія «Розділені суспільства та оптика гідності» – частина публічної програми мистецького проєкту про єдність #брюдершафт, організована за підтримки посольства Німеччини (жовтень);
- VII Конгрес молодих дослідників релігії (жовтень);
- Supplementary Human Dimension Meeting (SHDM) III on Freedom of Religion or Belief: The Role of Digital Technologies and Civil Society Actors in Advancing This Human Right for All (листопад);
- зустріч із Крим-СОС щодо ситуації із ПЦУ на окупованій території (листопад);
- Національний круглий стіл за участю Міністра культури і науковців: «Віра, релігія» (листопад);
- вебінар «God in Secular Constitutions», організований International Center for Law and Religion Studies (грудень);
- конференція «Взаємодія релігійних і правозахисних спільнот у протидії домашньому насильству в Україні» (грудень);
- конференція «Релігія після тоталітаризму: як тоталітаризм був (не)подоланий в релігійних спільнотах» (грудень);
- семінар «Перепони для міжкультурного діалогу в Україні» (грудень).

Двосторонні зустрічі з представниками релігійних організацій

Проведено низку двосторонніх зустрічей (за участі 1–4 представників певної релігійної спільноти) Голови ДЕСС та інших співробітників з метою виявлення потреб релігійних організацій і побажань до форматів взаємодії з ДЕСС, інформування про можливості співпраці з ДЕСС й консультування щодо адміністративних послуг у ДЕСС. На основі цих зустрічей виокремлено проблемні питання та майбутні заходи, спрямовані на забезпечення свободи віросповідання, міжрелігійному та міжконфесійному порозумінню.

Роль ДЕСС у запобіганні поширення COVID-19

З метою зменшення соціальної напруги та запобігання конфліктним ситуаціям у співпраці з Всеукраїнською радою Церков і релігійних організацій, Всеукраїнською Радою релігійних об'єднань, Міністерством внутрішніх справ, Київською міською державною адміністрацією та Комітетом Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики надано комунікаційне сприяння в заходах, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню випадків захворювання гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2.

Надання реєстраційних послуг релігійним організаціям

ДЕСС відповідно до свого Положення розпочала приймати документи для реєстрації статутів (положень) релігійних центрів, управлінь, монастирів, релігійних братств, місіонерських товариств (місій) та духовних (релігійних) закладів освіти, а також здійснення реєстрації релігійних організацій як юридичних осіб відповідно до Законів України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та «Про свободу совісті та релігійні організації».

Повний перелік адміністративних послуг ДЕСС представлений на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг «Дія».

- Офіційне погодження можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю – <https://guide.diia.gov.ua/register/01152>
- Державна реєстрація статуту (положення) релігійної організації та змін до нього – <https://guide.diia.gov.ua/register/01120>
- Державна реєстрація створення релігійної організації – <https://guide.diia.gov.ua/register/01059>
- Державна реєстрація включення відомостей про юридичну особу – релігійну організацію, статут якої зареєстровано до 1 січня 2013 року, відомості про яку не містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – <https://guide.diia.gov.ua/register/01079>
- Реєстрація змін до відомостей про релігійну організацію, крім релігійних громад, зокрема змін до установчих документів – <https://guide.diia.gov.ua/register/01080>
- Видача документів, що містяться в реєстраційній справі релігійної організації – <https://guide.diia.gov.ua/register/01063>
- Державна реєстрація рішення про припинення релігійної організації, крім релігійних громад – <https://guide.diia.gov.ua/register/01077>
- Державна реєстрація припинення релігійної організації, крім релігійних громад – <https://guide.diia.gov.ua/register/01061>
- Державна реєстрація рішення про відміну рішення про припинення релігійної організації, крім релігійних громад – <https://guide.diia.gov.ua/register/01078>
- Погодження можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю, виконання релігійних обрядів – <https://guide.diia.gov.ua/register/01152>

- Державна реєстрація зміни складу комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії) релігійної організації – <https://guide.diia.gov.ua/register/01150>

Міністерству цифрової інформації України (Мінцифри) подано пропозиції щодо запровадження у 2021 році єдиної загальнонаціональної електронної системи погоджень канонічної діяльності, яка передбачає розширені пошукові функції з метою аналізу наявної інформації, а також запропоновано розпочати роботу над створенням електронної системи з особистими кабінетами заявників для розгляду й затвердження статутів релігійних організацій та змін до них. У співпраці з Мінцифри розпочато аналіз можливостей реінжинірингу послуг, які надає ДЕСС, та потреб у відповідних змінах до чинного законодавства України.

3. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЕТНОПОЛІТИКИ

Забезпечення діалогу з етнічними спільнотами з метою ідентифікації проблем і напрацювання рішень у сфері етнополітики

З листопада 2020 року ДЕСС розпочала цикл зустрічей з представниками громадських об'єднань етнічних спільнот України задля налагодження конструктивного діалогу між органами державної влади та представниками етнічних спільнот, вивчення проблемних питань, пропозицій, побажань щодо урегулювання міжнаціональних відносин та культурної діяльності національних меншин й інших питань, що турбують етнічні спільноти.

У листопаді-грудні 2020 року ДЕСС провела низку робочих зустрічей з організаціями етнічних спільнот: болгарською (26.11), гагаузькою (3.12), грецькою (24.11), єврейською (23.12), караїмською (22.12), кримчацькою (23.12), німецькою (30.11), російською (27.11), угорською (23.11 та 21.12).

Окрім цього, проведено чотири зустрічі з парасольковими організаціями етнічних спільнот, одна з яких (25 червня) за участі Міністра культури та інформаційної політики України Олександра Ткаченка.

18 листопада 2020 року ДЕСС спільно з Українським культурним фондом провела захід «Грантові можливості від УКФ для підтримки самобутності національних меншин і корінних народів України», під час якого представники організацій етнічних спільнот отримали інформацію щодо можливостей грантової підтримки від УКФ для власних проєктів, спрямованих на забезпечення культурних потреб національних меншин та корінних народів України, сприяння міжкультурному діалогу та підтримки культурного розмаїття.

Сприяння представленості позиції України в міжнародних діалогах та міжнародному обміну досвідом

21–22 жовтня ДЕСС взяла участь у Європейському регіональному форумі з питань меншин «Мова ворожнечі, соціальні мережі та меншини», організованому Спеціальним доповідачем Організації Об'єднаних Націй з питань меншин, де Голова ДЕСС виступила з рекомендаціями щодо боротьби з мовою ворожнечі загалом та в соціальних мережах зокрема. Співробітники ДЕСС як профільного органу координували роботу міжвідомчої української делегації у цьому заході.

Уперше Україну було представлено в Комітеті експертів Ради Європи з питань ромів та кочівників (ADI-ROM), який відбувся 8–9 жовтня у режимі онлайн. Голова ДЕСС заслухала доповіді щодо останніх подій у царині політики інклюзії ромів у Європейському Союзі та в Раді Європи та долучилася до експертної дискусії щодо можливих шляхів роботи з інтеграцією представників ромської національної меншини, які перебувають у складних життєвих обставинах.

14 липня 2020 року Голова ДЕСС Олена Богдан разом із Заступником Міністра культури та інформаційної політики України з питань європейської інтеграції Світланою Фоменко взяла участь у зустрічі співголів Змішаної українсько-угорської комісії з питань забезпечення прав національних меншин з метою відновлення її діяльності та організації чергового засідання Комісії.

6 липня 2020 року ДЕСС спільно з Офісом Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин організувала семінар з розробки законодавства, спрямованого на реалізацію прав національних меншин. У заході взяли участь представники ДЕСС, Верховної Ради України та експерти.

19–20 листопада ДЕСС у співпраці з Постійним представництвом України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві ДЕСС координувала участь української делегації у 13-й сесії щорічного Форуму ООН з питань меншин на тему «Мова ворожнечі, соціальні медіа та меншини», який у зв'язку з пандемією пройшов в онлайн-форматі. ДЕСС взяла участь у дискусії «Регулювання мови ворожнечі онлайн: роль та відповідальність міждержавних організацій, держав, інтернет-компаній та соціальних мереж». Під час виступу висвітлено досвід України у підвищенні обізнаності суспільства щодо різних культур, а відтак і запобігання мові ворожнечі. Наголошено на важливості розрізнення між спонтанною мовою ворожнечі окремих індивідів та цілеспрямованими кампаніями з розповсюдження мови ворожнечі онлайн. ДЕСС звернула увагу міжнародної спільноти на проблеми мови ворожнечі на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей, АР Криму та м. Севастополя.

14 грудня 2020 р. Голова ДЕСС Олена Богдан взяла участь у восьмому раунді консультацій Україна – ЄС з питань правових наслідків тимчасової окупації АР Крим та м. Севастополя (з огляду на карантинні обмеження пройшов в онлайн-форматі). Документи щодо ситуації в Криму, підготовлені ДЕСС для цих консультацій, передано стороні ЄС через Міністерство закордонних справ України.

Упродовж року в межах компетенції ДЕСС було підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали стосовно релігійних та етнічних питань і пропозиції тез безсід вищих посадових осіб України у зв'язку з їхніми міжнародними візитами чи зустрічами з закордонними партнерами. Матеріали передані до Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України.

Взято участь у розробці аргументів та позиційних матеріалів для використання Міністерством закордонних справ України, зокрема Постійним представництвом України при Раді Європи, під час погодження фінальної версії резолюції Комітету міністрів Ради Європи за результатами моніторингу виконання Україною зобов'язань, узятих на неї відповідно до Рамкової конвенції про захист національних меншин.

Підготовлено позиційні матеріали для Міністерства закордонних справ щодо питань, поставлених Україні у зв'язку з обранням до Ради ООН з прав людини.

З метою формування та розвитку співпраці ДЕСС з міжурядовими установами у сфері забезпечення захисту прав національних меншин України, відбулася низка робочих зустрічей ДЕСС та Офісу Ради Європи в Україні, а також налагодження контактів із Департаментом з протидії дискримінації Генерального директорату з питань демократії Ради Європи (Страсбург). Зокрема, було обговорено можливості співпраці ДЕСС із Радою Європи, спрямованої на посилення спільних зусиль у сфері реалізації прав національних меншин та корінних народів України.

Упродовж звітнього періоду ДЕСС встановила робочі контакти з низкою міжурядових організацій, їхніх органів та представництв в Україні, зокрема:

1. Офіс Ради Європи в Україні;
2. Офіс Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин;
3. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців;
4. ООН Жінки;
5. Моніторингова місія ООН з прав людини;
6. Програма розвитку ООН в Україні;
7. Комітет експертів Європейської хартії регіональних мов або мов меншин;
8. Комітет експертів Ради Європи з питань ромів та кочівників;
9. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ;
10. Група підтримки України Європейської Комісії;
11. Контактний пункт з питань ромів та сінті БДІПЛ ОБСЄ.

Євроінтеграція: моніторинг виконання міжнародних зобов'язань з питань національних меншин і корінних народів

У рамках моніторингу виконання Україною зобов'язань за Європейською хартією регіональних мов та мов меншин (ЄХРМ), ратифікованою Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» (від 15 травня 2003 року № 802-IV), ДЕСС здійснювала підготовку до візиту Комітету експертів ЄХРМ. Зокрема, було актуалізовано інформацію щодо становища відповідних мов і підготовлено відповіді на детальний опитувальник Комітету експертів ЄХРМ. Крайня доповідь України про виконання ЄХРМ охоплює період 2015–2018 рр., а відтак для належного завершення моніторингового циклу та надання Україні рекомендацій Комітетом Міністрів Ради Європи, Комітет експертів ЄХРМ цікавлять законодавчі зміни минулих років та їх вплив на захист мов меншин. ДЕСС підготувала пояснення змін мовного та освітнього законодавства з наголосом на їхній ролі у забезпеченні рівності життєвих можливостей для носіїв різних мов, підвищення статусу державної мови як мови міжетнічної комунікації та консолідації, захисті та збереженні мов меншин, а відтак – і розмаїття українського суспільства. У зв'язку з карантинними обмеженнями через пандемію COVID-19, візит Комітету експертів ЄХРМ до України очікується у 2021 р.

У співпраці з МКІП та іншими органами державної влади Державною службою з етнополітики та свободи совісті було підготовлено проєкт періодичної доповіді України про виконання положень Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. Відповідно до пункту 1 статті 9 цієї Конвенції Україна представляє об'єднані двадцять четверту, двадцять п'яту та двадцять шосту доповіді щодо виконання положень Конвенції. Доповідь охоплює 2014–2019 роки. У доповіді враховані Заключні зауваження КЛРД за підсумками розгляду двадцять другої та двадцять третьої періодичних доповідей України (CERD/C/UKR/22-23) і представлена інформація про їх виконання.

Подання 24–26 Об'єднаної періодичної доповіді України про виконання положень Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації дозволяє оновити інформацію, що була висвітлена у попередніх Об'єднаних 22–23 доповідях України, описати зміни в українському законодавстві у рамках виконання Україною положень Конвенції в період між січнем 2014 року і груднем 2019 року.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СЛУЖБУ

Консультативно-дорадчі органи

- З метою консультацій щодо стратегічних напрямків роботи та позиціювання Служби на початкових етапах створення органу розпочато роботу Комісії стратегічного планування (наказ від 27.03.2020 № 1).
- З метою скоординованих експертних консультацій щодо складних і неоднозначних питань у царині етнополітики та свободи совісті створено Експертну раду з питань свободи совісті та Експертну раду з питань етнополітики (накази від 05.10.2020 № 27 і 28), до яких увійшли експерти відповідних галузей, що представляють наукові та науково-освітні установи, мають відповідні наукові ступені та вчені звання, наукові й аналітичні публікації відповідного тематичного спрямування.

ДЕСС онлайн

- ДЕСС включена до Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ)
- ДЕСС забезпечує реєстраційні послуги в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР)
- Сайт ДЕСС <https://dess.gov.ua>
- Facebook-сторінка ДЕСС www.facebook.com/dess.gov.ua
- Регулярне оприлюднення інформації на <https://spending.gov.ua>
- Сайт Нової бібліотеки Софії (НБС) <https://www.newlib.org.ua>
- Facebook-сторінка НБС www.facebook.com/NewLib.org.ua
- [Youtube-канал](#) Нова Бібліотека Софії-Мудрості

III. ОКРЕМІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕСС

Зміст роботи	Кількісні показники
Погодження та фахова оцінка проєктів нормативно-правових актів	Розглянуто та направлено позицію щодо 9 нормативно-правових актів, що надійшли на розгляд до ДЕСС
Надання адміністративних послуг (вересень–грудень 2020 р.)	384 послуги
Кількість заходів, у яких ДЕСС взяла участь	80
Кількість організованих ДЕСС заходів із публічним анонсом до участі	5
Кількість публічних заходів, у яких ДЕСС виступила співорганізатором	14
Кількість зустрічей із громадськими об'єднаннями етнічних спільнот	14
Надійшло вхідних документів	820
Підготовлено вихідних документів	850
Кількість опрацьованих звернень, що надійшли до ДЕСС	59
Кількість опрацьованих звернень народних депутатів України	6
Кількість опрацьованих запитів на публічну інформацію	11

— МІСІЯ —

Сприяти розвитку відкритості, відповідальності, доброзичливості та єдності в розмаїтті українського суспільства

— Цінності та принципи роботи —

Відкритість

Відкриті до обміну поглядами й досвідом з повагою до розмаїття виборів духовного шляху та культурних традицій. Працюємо над спільним пошуком рішень з повагою до прав людини.

Відповідальність

Ми відповідальні одне перед одним за те, яким є наше життя сьогодні та яким воно буде завтра. Цінуючи свободу, ми усвідомлюємо відповідальність перед честю та гідністю людей інших поглядів. Людське знання є недосконалим і жодна людина чи організація не має монополії на істину. Ми відповідальні за пошук істини, усвідомлюючи, що живемо в часи потужних потоків дезінформації та маніпуляцій. Правда має значення.

Доброзичливість

Навіть найскладніші дискусії можливо проводити з побажаннями добра та з любов'ю до ближнього, про яку йдеться в усіх віросповіданнях. Працюємо над тим, щоб наше суспільство було вільним від мови ворожнечі та збагаченим доброзичливим спілкуванням.

Єдність у розмаїтті

Мова об'єднує: визнаючи цінність володіння кількома мовами, працюємо над тим, щоб дедалі більше людей в Україні вільно володіли українською – мовою, що створює спільний культурний простір України; свобода спілкування різними мовами передбачає відповідальність за вільне володіння державною мовою. Усі релігійні спільноти об'єднує прагнення духовного розвитку людини і любов. Усі релігійні та етнічні спільноти об'єднує те, що наш дім – Україна. Працюємо над тим, щоб розвивати та берегти самобутність і єдність релігійних та етнічних спільнот України. Усіх людей нашої планети об'єднує прагнення щастя, свободи, справедливості та гідності: ці прагнення об'єднують Україну з усім демократичним світом.